

Η ποίηση και τα τοπία

Της ΧΑΡΑΣ ΚΙΟΣΣΕ

Π. Μιχαηλάρη, Κ. Σκαμπαβία, Π. Αυγερινού: *Λέσβος από τη Σαπφώ στον Ελύτη*, Φωτογραφίες Δ. Ταλιάνη, Εκδοση Δήμου Μυτιλήνης, Παραγωγή εκδ. Τοπίο, Αθήνα 1995, σελ. 180.

Είναι ένα λεύκωμα αφιερωμένο στη Λέσβο με τις φωτογραφίες του Δημήτρη Ταλιάνη, εντυπωσιακές και ευαίσθητες, να ανταγωνίζονται τα κείμενα στο ποιος θα φέρει τον αναγνώστη κοντύτερα στο λεσβιακό τοπίο, στην πολύπλευρη ιστορία του νησιού και στις ιδιαίτερες της λεσβιακής παρουσίας στο Αιγαίο. Εικόνα και λόγος αλληλοσυμπληρώνονται εδώ σε έναν επιτυχημένο διάλογο που εισάγει τον αναγνώστη σε τούτο το νησί όπου πριν από τον Αλκαίο και τη Σαπφώ ο μύθος θέλει να τραγούδησε η λύρα του Ορφέα.

Ο τόμος, χάρη στις φωτογραφίες του Δ. Ταλιάνη, ανήκει στην κατηγορία των βιβλίων τέχνης, ενώ τα κείμενα των τριών καταξιωμένων επιστημόνων, του ιστορικού Π. Μιχαηλάρη, του βυζαντινολόγου Κ. Σκαμπαβία και της αρχαιολόγου Π. Αυγερινού, πραγματεύονται τις διάφορες φάσεις της ιστορίας της Λέσβου

έτσι ώστε η προσέγγιση του αναγνώστη στο νησί να είναι ολοκληρωμένη.

Ουσιαστικά το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο αποδίδεται η ιστορία της Λέσβου και οι διάφορες επιρροές που έφθασαν στο νησί κατά τις μεγάλες περιόδους της ιστορίας του. Στην αφήγηση ξετυλίγεται όλη η ιστορία της Λέσβου, από την αρχαιότητα ως την εποχή του Βυζαντίου και αργότερα των γενοβέζων Γατελούζων και της Τουρκοκρατίας, με αναφορές στα αρχαία μνημεία, στις εκκλησιές και στα μοναστήρια, στους πύργους και στα κάστρα. Έτσι, το πρώτο μέρος, περιεκτικό σε πληροφορίες, ετοιμάζει τον αναγνώστη για να κατανοήσει, πέρα από την αισθητική απόλαυση, το δεύτερο, το φωτογραφικό μέρος του βιβλίου.

Ο Δημήτρης Ταλιάνης, διαθέτοντας το μάτι του φωτογράφου αλλά και τη γνώση του νησιού που μόνο ένας ντόπιος μπορεί να έχει (γεννήθηκε στον Μόλυβο), κατόρθωσε να πιάσει στις φωτογραφίες του την ιδιαιτερότητα της Λέσβου. Το εύρος της γης που συνυπάρχει με τη μελαγχολία της παρακμής. Ή το «πάντρεμα» του νησιώτικου χαρακτήρα, που συναντάμε χωρίς τουριστικές αλλοιώσεις και βλέπουμε να συμβιώνει με το έντονο αστικό στοιχείο της πόλης της Μυτιλήνης και με τα

αρχοντόσπιτα του εκλεκτικιστικού ρυθμού, τα κτισμένα στις αρχές του αιώνα, με έναν πλούτο άγνωστο στην υπόλοιπη Ελλάδα. Και ακόμη τους παλιούς πύργους, τα ξεχασμένα εργοστάσια, τα παλιά ελαιοτριβεία, τα μοναστήρια και τις εκκλησιές.

Έτσι, πέρα από μερικές φαντασμαγορικές φωτογραφίες από δύσεις και θάλασσες που πραγματικά μας εντυπωσιάζουν, η υπόλοιπη εικονογράφηση παίζει τον ρόλο του αφηγητή καθώς κάθε φωτογραφία συνοδεύεται από το απόσπασμα κειμένου κάποιου λέσβιου λογίου. Και έτσι φθάνουμε στη σημαντικότερη προσφορά αυτού του ακριτικού νησιού. Γιατί το σημαντικότερο αγαθό που από την αρχαιότητα καλλιεργείται στη Λέσβο, σπουδαιότερο ακόμη και από την καλλιέργεια της ελιάς, είναι ο Λόγος, τα Γράμματα, οι Τέχνες. Η Λέσβος δεν έδωσε μόνο τη Σαπφώ, τον Αλκαίο, τον Θεοφίλο και τον Ελύτη. Μια σειρά ονόματα λογίων παρελαύνει στην ιστορία της Λέσβου για να καταλήξει στο αποκορύφωμά της, στον Οδυσέα Ελύτη. Είναι η «λεσβιακή άνθιση» στα γράμματα με Εφταλιώτη, Μυριβήλη, Βενέζη, Κουντουρά και πάρα πολλούς άλλους, που είναι ένα άλλο κεφάλαιο που αξίζει να ερευνηθεί κάποτε σε βάθος.